

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från Månstads kyrka, Tranemo kommun

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2018). *Dendrokronologisk analys av prover från Månstads kyrka, Tranemo kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2018:93). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

05 december 2018

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2018:93
Anton Hansson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN MÅNSTADS
KYRKA, TRANEMO KOMMUN**

Uppdragsgivare: Västergötlands museum, Stadsträdgården Box 253, 532 23 Skara, 0511-260 00, info@vgmuseum.se (ref. Robin Gullbrandsson)

Område: Tranemo **Prov nr:** 16853-16862 **Antal Prov:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Takstolar över den ursprungliga salkyrkan (16853-16861) och remstycke (16862)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; Objekt (hb=högb en) (sb=stödb en) (bb=bindb jälke) Takstolsnr S= söder N= norr	Träd- slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer (mer vågad datering inom parentes)
16853	1A; hb 2 S	Tall	81; 1	Sp 39, Nära W	1338	1338-1340	W löst i prov, 1-2 ringar
16854	2A; sb 3 S	Tall	71; 1	Sp 35, ej W	1335	1338-1340	~4 ringar löst i prov, W
16855	3A; bb 7 S	Tall	212; 1	Sp 72, ej W	1321	1321-1349	
16856	4A; hb 13N	Tall	170; 1	Sp 55, W	1339	V1339/40	
16857	5A; sb 11 S	Ek	57	Ej Sp, ej W	Ej datering		((E 1206))
16858	6A; sb 11N	Tall	75	Sp 42, ej W	1336	1339-1369	
16859	7A; bb 9 N	Tall	50	Sp 33, ej W	(1331)		(1338-1340) ~8 ringar löst i prov, W
16860	8A; bb 8 N	Tall	152; 1	Ej Sp, ej W	1258	E 1318	
16861	9A; sb 4 N	Tall	69	Sp 40, ej W	1329	1334-1364	
16862	10A; remN	Tall	103; 1	Ej Sp, ej W	1263	E 1308	

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Takstolarna dateras till första halvan av 1300-talet, och vankant i ett prov tyder på att tallvirket är fällt **vinterhalvåret 1339/40** och att kyrkan är uppförd 1339-1340 eller möjligen något år senare. Proveniensen är **Västergötland eller norra Småland**. Ett objekt daterar bättre än alla dateringskronologier tydande på gemensam källort, **Mölltorps kyrka**. Ekprovet (16857) har ej gått att datera men ett vågat förslag har getts.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891